

REVISTA

MALLORCA

BILINGÜE

AÑO II

PALMA 2 DE ENERO DE 1898

NÚM. 48

BONA ESTRELLA

I

MAVENT nat el Bon-Jesús en Betlem de Judá, en temps del rey Herodes, veis aquí que se presentan á Jerusalem (*ahont tenia sa cort*) uns Magos (*axó eran filosofs que se dedicaven á s' estudi de la naturalesa*) venguts del Orient, preguntant *¡ahont está el Rey dels Jueus; que acaba de nixer?* Perque noltros hem vist en el llevant la seu estrella, y hem venguts á adorar-lo.

Ohint Herodes semblant noticia se conturbá ell y tota la ciutat. Y reunint á tots els princeps del sacerdots y escribas del poble, los preguntá ahont havía de nixer Cristo. A Betlem de Judá li respongueren; axí está escrit per el Profeta: «Y tu Betlem terra de Judá, no estás certament la més petita entre las principals ciutats del reine; perque de tu ha de sortir el capitá que regesca el meu poble d' Israel.»

A les hores cridá en secret Herodes als Magos, averigüá ab gran interés el temps que feya havían descubert s' estrella. Y encaminantlos cap á Betlem los digué: anau informauvos bé de lo que hey haja respecte d' aquest infant y cuant l' hajeu trobat avisaumé perque vuy anar á adorarlo. Els cuals havent ascoltat aquestas paraulas partiren y veis aquí que l' estrella que havían vista, los aparaigué de nou, y los anava devant y no s' aturá fins á n' el punt ahont estava el Minyonet.

Al veure l' estrella s' alegraren fora mida y entrant á dins la cova trobaren al Minyó ab sa Mare y postrantsé l' adoraren; y uberts despues els seus cofres li feren presents d' or, encens y mirra. Y foren avisats durant el seu somi que no tornasen á Herodes, y per un altre camí s' en anaren á las seues terras».

II

No son frívolas y vanas las llissons qu' els Magos mos donan als catolichs.

Mirau com los bastá veure s' estrella anunciada per el profeta Balaam per posaré inmediatament en camí per anar á rendir homenatge al Rey dels Jueus y Salvador del mon.

¡Cuanta docilitat la d' aquests Sants Reys á las inspiracions de la gracial! ¡Quina fé més viva! ¡Quina obediencia més cega! ¡Quina constancia més forta! ¡Quin coratje el seu! Dexan els seus reinats, el seu ben estar, els seus negocis; y perseguint s' estrella misteriosa no s' aturan ni descansan, fins arribar al portal de Betlem ahont troban al Fill de Deu á qui adoran ab tot l' afecte del seu cor, y li oferexen els seus més preciosos dous.

¡Cuantas estrellás no han aperescut tal vegada devant la nostra vista, sens que nos mogan á cercar á Deu! ¡Cuantas voltas ha tocat la gracia divina á las portas del nostre cor y li havem fet el sort! ¿Perque, pues, avuy no havem de prometer á Deu no feró més axí d' aquí enuant? Resolgueuemos d' un pich á anar també á Betlem á adorar á n' el nostre Salvador, que mos está esperant ab la seu Santíssima Mare.

Y preparem els nostros dous, perque no es just presentarnos devant el nostre Deu ab las mans buidas. ¿Tenim encens? ¿Tenim or? ¿Tenim mirra? El Bon-Jesus vol oració, caritat, mortificació. Oferiguemli, pues, or per medi de las nostras llimosnas, encens ab las nostras oracions y mirra medianc algún exercici de mortificació. Fesemli present de las nostras ànimes, del nostros cosos y dels nostros bens y el Senyor serà l' amo y el Rey dels nostros cors.

MOSSEN GASPAR.

EN FAMILIA

MALLORCA entra hoy en el segundo año de su vida: vió la luz con temor y desconfianza; intentaba únicamente hacer un ensayo, y ver si era posible sumar una publicación de propaganda católica en forma modesta y con carácter muy popular á las que en estas islas luchan en favor de la verdad desde diferentes posiciones. Bien sabian sus fundadores que dichos propósitos significaban sacrificios y dispersions, y además, disgustos; no los causados por los contrarios, que ellos ya estaban considerados de antemano como incidentes naturales del combate, sino los ocasionados por los recelos, desconfianzas y aun ataques, francos unas veces, encubiertos las más, de los

propios amigos;... pero, confiando en la Divina Providencia, animados por los consejos, ó mejor, órdenes terminantes de S. S. á todos los católicos, por la aprobación de autoridades eclesiásticas, y sometidos previamente á las menores indicaciones de éstas, se atrevieron á llevar á la práctica su plan.

Los fundadores de MALLORCA hemos visto recompensados nuestros esfuerzos como nunca nos atrevimos á soñar; hemos visto honrada nuestra Redacción (abierta de par en par á todo católico, sea cual sea su modo de pensar en las *cuestiones secundarias* que no afectan al dogma ni á la moral) por conocidos colaboradores, cuyos trabajos, consejos y observaciones nos han facilitado grandemente la tarea; hemos visto depositar en nuestras manos la generosa subvención del católico acaudalado, y el reducido auxilio del menestral celoso, y, gracias á todos, el gasto que habíamos presupuestado para el ensayo quedó reducido á la tercera parte, la tirada ha oscilado entre 1.500 y 2.500 ejemplares semanales, y en el corto tiempo que lleva de vida MALLORCA ha esparcido por la isla cerca de 100.000 hojas de lectura sana, que creemos habrán producido algún fruto moral entre el pueblo, principal objetivo á que aspiramos; los gastos están satisfechos y aun ha habido sobrante con el cual hemos podido dar á nuestros suscriptores una pequeña muestra de gratitud.

Tambien es verdad que alguien de los nuestros, con fútiles pretextos, ha creído de mejor resultado para la propaganda, borrar su nombre de nuestras listas ó dejar de colaborar en estas columnas. El valor de lo que en colaboración y consejos hayamos perdido no lo podemos apreciar; la disminución de ingresos materiales sí: representan éstos *dos pesetas reinticinco céntimos* mensuales exactamente; lo suficiente para costear la tirada y reparto de una decena de ejemplares más sobre los 1.500 que ahora repartimos. Otros, nos ofrecieron un auxilio que en once meses no han tenido medio, ocasión ó... deseo de hacer efectivo; también quedan eliminados de nuestras listas y servimos sus ejemplares á quienes los solicitan gratis: económicamente nada se gana con esta medida, pero el papel creemos estará mejor colocado.

Debiamos y damos con gusto estas explicaciones á nuestros amigos. A los generosos subvencionistas, á las corporaciones religiosas, á los párrocos entusiastas, á los obreros que nos piden hojas gratis para distribuirlas entre sus compañeros, á las plumas católicas que emborreron cuartillas para nuestro semanario, y á nuestro lado discuten, aconsejan, reprenden y... trabajan, á todos por igual debemos público testimonio de gratitud; recibanlo, pues.

Una súplica para concluir. Mucho hemos conseguido, pero el camino de las buenas obras no tiene fin. Doblar ó triplicar la tirada y mejorar las condiciones de este semanario no es imposible, ni siquiera difícil. Nuestro semanario no se escribe para los católicos de fe arraigada. Piénselo así nuestros amigos, miren á su alrededor cuantas personas pueden necesitar la limosna de una hojita de propaganda; ayúdenos en la medida de sus fuerzas y los resultados serán maravillosos.

SA COLCADA (*)

— ¡Ja no sap ningú s' història
Del nòstro gran Rey En Jaume!
¡Mostia está ja sa pauma
Que mos doná la victòria!
¡Tot s' es perdut! Sa Colcada
Ben pòchs la recordan já.
D' aquella hermosa diada
Dins breu témps ningú hey haurá
Que 'n puga contá cap mot.
¡Ay! Jò encara era fadrina...
— Contaumoshó tot, padrina.
Contaumoshó tot.

— Amb tants d' anys còm han passat,
Sa méua memòria flaca,
D' aquella festa tan maca
No 'n treurá cap ni trellat.
Ja no veix rès que 'm recòrt
D' aquell témps ses alegrías:
Tothòm, tothòm ja s' es mòrt;
Y còm més trascorren dies
Més se torna el Cèl funest,
Més y més mon cos s' inclina.
Digaumoshó prest, padrina.
Digaumoshó prest.

— ¡Quin dia aquell! Alimares,
Tamborinos, xeremíes,
Balls por tot y galaníes,
Y alhaques riques y rares.
Retaulos, domás, festés,
Drapes-rasos y branques d' om,
Murta p' es mitx des carrés,
Y sa gent d' en gom en gom!
¡Quin dia aquell de més truy!
¡Y era avuy mateix, mesquina!

— ¿Tal dia còm 'vuy, padrina?
¿Tal dia còm 'vuy?

— Es pòbre amb so rich mesclat,
Ets amos amb sos missatges,
Confusos tots es llinatges,
Passetjavan la ciutat.
Y es menestrals més antichs
Amb sos penons del Ofici
Duyan còm á bons amichs,
Sense rencor ni malici,
Per conservá més ses paus,
Ets esclaus à la marina.

— ¿Qu' hey havia esclaus, padrina?
¿Qu' hey havia esclaus?

— Callau, y teniu paciènci
Que tot, tot vos ho diré;
Y rès més vos contaré
Si no escoltau amb silènci.
Y sabreu còm en memòria
Des dia de la conquesta
Feyan funció de tal glòria
Qu' era una còsa may vista,
Y admiració d' ets estrañis
Que en venian... de la Xina.

— ¿Que ja fá molts d' anys, padrina?
¿Que ja fá molts d' anys?

(*) Copiam del primer Tom, d' EL MOSAICO, publicat per D. Pere de A. Peña, aquesta composició, que es una de les més agudes y hermoses entre les Festes añals glosades per tan popular escritor.

—Ja'n fà molts. Y s'aplegavan
Devant Cort es cavallés,
Y à cavall molts de carrés
En processó transitavan.
A la mòda antiga armats,
De cap à pèus brufats d'ò,
Amb richs mantells abrigats
De lama ó tissú des bò
Per aquí anavan passant
Cap à Santa Catalina.

—¿Per aquí devant, padrina?
¿Per aquí devant?

—Per aquí mateix. Y amb ells
Anavan vestits de gala
Es tamboires de La Sala,
Mestres, massés y virells.
Hey anavan es Jurats
Amb ses gramalles y rissos
Curials y sobreposats,
Es Retgiment des Soissons,
Y el Duch vestit de Virrey
Amb senyors de s' oficina.

—¿Vestit com el Rey, padrina?
¿Vestit com el Rey?

—Tots es frares, es mossens,
Capellans, inquisidós,
Tots es pífols y tambòs,
Es Retgiment des Dragóns,
Y després amb creu alsada
Es canonges de la Sèu,
Y el Bisbe, mitra posada,
Qu' aquest dia anava à peu.
Y à la fí per més honò
Una música divina.

—¿Quina processó, padrina?
¿Quina processó!

—Y p' es mitx de sa Colcada
Llibrées molt ben vestides
Des cavalls duyan ses brides
Qu' eran de plata daurada.
Ses dames amb cintes d'ò
Y guatlaretos, estavan
Esperant es còps, amb pò
D' ets òus noscats que tiravan
Tots es seus enamorats
Com à cortesia fina

—¿Ous noscats heu dit, padrina?
¿Que son òus noscats?

—Capsetes de cera fina
Ben clòses perque no 'n surta
De dedins s' aygo de murta
Ó de ròsa alexandrina;
Quant ses carròsses passavan
A ses dones, es senyors
Tirantlos hi les baixaven
D' aygos de bònes olòs.
Y ets ous noscats de picat
Estavan plèns de farina.
—¿Que'n vereu may cap, padrina,
D' enfarinolat?

—Encara rich d' un senyó:
Tanta 'n duya que rabiava,
Es vespre quant me 'n anava
A devant can Rosselló
Per veure fermat p' es còs
Penjat com una milòca
Un animalòt molt gròs
Que's deya Es Drach de na còque
Amb un barram d' aquí à allá

Y una llengo serpentina.
—¿Quina pò que 'm fà, padrina!
¿Quina pò que 'm fà!

—Y sa processó sortía
A rodà per devés l' Hòrta;
Y quant tornava à sa Pòrta
Amb tres còps de creu la obría.
Voltava ran ran murada,
Y amb una cara xeràca,
Devant sa Pòrta Pintada
El señó Lluch de la Mèca
Entregava al señó Duch
Ses claus dins una bassina

—¿Qui era el señó Lluch, padrina?
¿Qui era el señó Lluch?

—El señó Lluch era un véy
Des més fassetos y vius,
Cap de guayta des catius,
Com si diguessem son rey.
Més titerero qu' un lloro
Amb so cap ben empolvat,
Representava al Rey Mòro
Quant entrega la Ciutat
A n' el gran Conquistadò
De sa pérla mallorquina.

—¿Y es botifarró, padrina?
¿Y es botifarró?

—Axí es cetro anomenavan
Que duya en ses séues mans
Tots ets atlòts ignorants
Que sols de riure 's cuidavan.
Amb ell feya positures
Betlendines y falets
A ses nines, y elles, pures,
Reyan com à babaluets
Al veure es bastó broñit
Qu' era un tronch redò d' ausina.

—Jo hauria esclafit, padrina:
Jo hauria esclafit.

—Ja la Ciutat entregada
Pujava sa processó
Per sa costa des Bastiò
Fins essè à sa Reconada.
Llavó entrava per devall
Es mateix arch qu' hey ha allá,
Per hont diuen que à cavall
El Rey En Jaume en passà,
Qu' era es portal principal
De la ciutat sarrahina.

—¿Es mateix portal, padrina?
¿Es mateix portal?

—Es mateix. Y à Sant Miquèl
Sa Colcada s' aturava
Y una missa allá 's cantava
Dant gracies al Déu del Cèl.
Mentre tant es majordoms
Es mercadés, es notaris,
Es penons amb los prohòms,
Sobreposats y clavaris,
Y dèu cavalls cotonés
Seguien per can Molina.

—¿Y llavó que més, padrina?
¿Y llavó que més?

—Corria tot es seu curs
Sa solemne processó
Y acabada, en es balcó
D' Almoyna feya un discurs
Un Retgidó des més sàvis,

Amb el qual feya memòria
Des valor des nostros àvis;
Benehint cènt nòms de glòria,
Bòns llinatges. ¡Ay! Jo 'n sé
Qu' are passan fam canina.

—¡Qu' heu sabeu de bé, padrina!
¡Qu' heu sabeu de bé!

—Y el señó Lluch, tot encés
Ben vestit de cap à pèus,
Mentre treyan ets arrèns
Del Rey y sou cap d' arnés.
A Cort feya reverències
Capades y cortesies,
Y tot eran voscelències,
Vòces-mercès, señoríes...
Y feya per cobrá nòm
Salts y bots de pantomina,
—¿A devant tothòm, padrina?
¿A devant tothòm?

—¡Oh, Señó! ¡Quantes families
Mòrtes sense successió!
Can Net el Comanadó,
Es Sales, es Santacilie,
Can Torrella de Borneta,
Can Ferrandell, Can Pujades,
Can Moranta, Can Dureta,
Bergas, Serraltes, Zanglades,
Suñés, D' Oms y Desclapers;
Tots señòs de bandolina.
—¡Que de cavallés, padrina!
¡Que de cavallés!

—¡Ay! Tot passa. ¡Oh! Quina prova
Qu' en el mon rès es etèrn.
Tot heu vol à lo modèrn
D' aquest sigle sa gent nova.
Cadufos des véys passats
Son y fèstes de mal to
Aquelles solemnituds
Que parlavan à n' es cò.
Poch à poch el mon novell
Al mon antich assassina.
—¡Quin temps era aquell, padrina!
¡Quin temps era aquell!

—Are amb quatre rembumbòris
Que no còstan una maya,
Honran com si fós rondaya
La més gran de ses històris.
Lo que més llament encara
No es es pèdre lo passat,
Es es veure es jovent d' ara
Que no respècta s' edat.
¡Ay! Que may tornarà já
Es temps de quant era nina!
—Si que tornarà, padrina,
Si que tornarà

PERE D' ALCÁNTARA PEÑYA.

Añy nou, vida nova

Qui días passa, añs empeñy. Si porem di tal dia ferá
un añ; no obstant tot pareix qu' heu estojam per à cap
d' añ, fins y tot el canviá de vida. D' aquets propòsits
de fi d' añ hey ha que posarné en corantena, la mitat de
se mitat.

Y sinó, vat aquí una mostra:

—Tròbes tú, Perico, que noltros podem seguí fent
per tu aquest caramull de sacrificis, pujanté à ses escòles
perque tengas sa carrera de batchillé, costantmè, cada

mes, quinse duros entre la menjua y colegi, mentres ta
mare, jo y els teus germans passam ab sopes es matí,
faves es mitx dia y fideus es vespre, per ahorrá un sòu?
¡.....!

Trabayam de sol à sol y de tot sercam ets adresos;
mos AFLUXAM d' una mudada; no duhim calcetins; perei-
xém un pellés, mentres à tú no te vé à ventá dues pesse-
tes; vesteixes à lo senyó y gastes guants y bastonet...
¿que tròbas tú?

¡.....!

Noltros anam à peu per estauviar es dinés de trench
6 de sa diligencia... y tu li pe gasvelocipio y...

¡.....!

Noltros à trènch d' avba ja estam alto, y no passa dia
que no guañem es nostro jornal, cavant, llaurant, etsê-
queyant, axermant, sembrant, segant y batent... mentres
tú t' aixeques à laudates y l' endemà en lloch d' anà à
clase t' afiques dins es cafè, fumes puros, beus rom, ju-
gues al monte y... ¿qu' hey dius à n' axò?

¡.....!

Noltros li pegám d' aigo fresca per du s' enteniment
clà; es ví, à sis, el trobam caríssim; no compram carn
perque te osos; de peix... à la ma en creix...; Tu hou
sabs, Perico...

¿Hey ha cuatra añs qu' havies d' acabá es batxillé y
encara no sabs decliná musa? Mos còstes un Potossí y...
ets un carabassut de lo més cru...

¡Respira! ¿que contestes à ton pare? ¿Digués?

—Que teniu rahò...; però, jo vos promet que canviare.
¡Rediable! ¡Añy nou vida nova!

—¡Ah Perico! Fa tres añs que t' en vens amb aquests
sòlfes... sempre has de mudá per à cap d' añy...; però
equest cap d' añy, no arriba may.

—Descuidau, mon pare, era heu promet de cò.

¡Ara li fan es manech! porrà haverlí contestat son pa-
re. O milló: clavarlí una gallota à sa cara y donarlí man-
ti, ganxoll y xada.

Amb sos lladres de pa tantes contemplacions sor per
demés.

BRAULIO.

Nuestros regalos

Además del calendario-agenda de bolsillo que hemos
repartido à todos los suscriptores que están al corriente
con nuestra administración, aquellos que han costeado
dies ejemplares semanales se servirán recoger en nuestra
administración, el calendario religioso de pared publica-
do por los Padres Franciscanos de Sevilla que es uno
de los mejores que se publican, y los que han costeado
veinte ó más ejemplares también el magnífico *Almanaque de los amigos del Papa* editado por la Revista popu-
lar de Barcelona. A los señores suscriptores de fuera
que así nos lo indiquen se los enviaremos por correo
pero no responderemos del extravío.

CEPAS AMERICANAS

De todas clases y variedades—Injertos—Barbados—
Estacas—Procedentes de los viveros y plantaciones de

Jaime Sabaté de Vilafranca del Panadés

Representante: MIGUEL DURÁN calle Marta 5.—Inca

ADMINISTRACIÓN:—Plaza de Santa Eulalia, 2, Librería

Imp. de las hijas de Colomar.